

Wyzwanie Champions for Nature

Dobre wybory oraz Przyroda i bioróżnorodność
- zbiór zadań

SCOUTS[®]
Creating a Better World

SCOUTS[®]
Creating a Better World

© World Scout Bureau Inc.
SCOUTING DEVELOPMENT
czerwiec 2020

World Scout Bureau
Global Support Centre
Kuala Lumpur

Suite 3, Level 17
Menara Sentral Vista
150 Jalan Sultan Abdul Samad
Brickfields
50470 Kuala Lumpur, MALAYSIA

Tel.: +60 3 2276 9000
Fax: +60 3 2276 9089

worldbureau@scout.org
scout.org

Narzędziownik jest skierowany przede wszystkim do organizacji członkowskich WOSM i innych instytucji edukacyjnych.

Narzędziownik powstał dzięki współpracy z Programem Środowiskowym Organizacji Narodów Zjednoczonych i WWF (World Wide Fund for Nature) i jest wynikiem prac podgrupy World Scout Environment Programme Review jednostki Better World Framework działającej przy Educational Methods Work Stream w latach 2017-2020. Jesteśmy ogromnie wdzięczni za ich wkład w tworzenie przedstawionych poniżej treści. Poniższe treści mogą powielać organizacje skautowe, które są członkami Światowej Organizacji Ruchu Skautowego (WOSM).

Wymagany sposób cytowania:
© 2020. World Organization of the Scout Movement. Przedruk za zgodą.

Wersja polska: Fundacja WWF Polska przy współpracy ze Związkiem Harcerstwa Polskiego
Opracowanie: Magdalena Noszczyk
Tłumaczenie: Borys Wiese
Korekta i redakcja: Małgorzata Ruszkowska
Konsultacja merytoryczna: Aleksandra Berner, Agata Erhardt-Wojciechowska

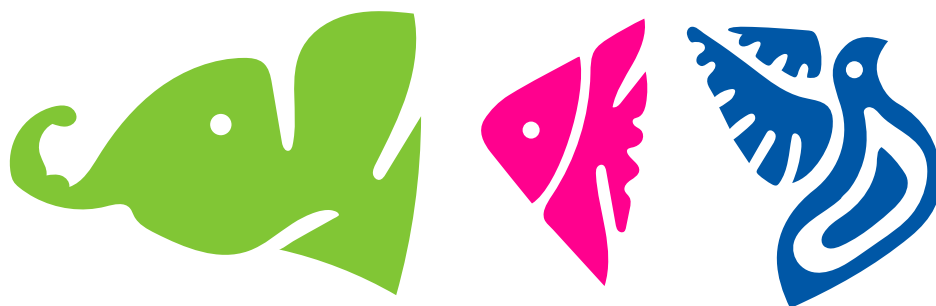

WWF jest jedną z największych organizacji ekologicznych na świecie, która od niemal 60 lat działa na rzecz ludzi i przyrody. Dzięki obecności w ponad 100 krajach WWF stale współpracuje przy tworzeniu innowacyjnych rozwiązań chroniących społeczności, dzikie zwierzęta i miejsca, w których żyją.

Misją WWF jest powstrzymanie degradacji środowiska naturalnego naszej planety i kształtowanie przyszłości, w której ludzie będą żyli w harmonii z przyrodą, poprzez ochronę światowej bioróżnorodności, zrównoważone wykorzystanie zasobów odnawialnych oraz zmniejszanie zanieczyszczenia i marnotrawstwa.

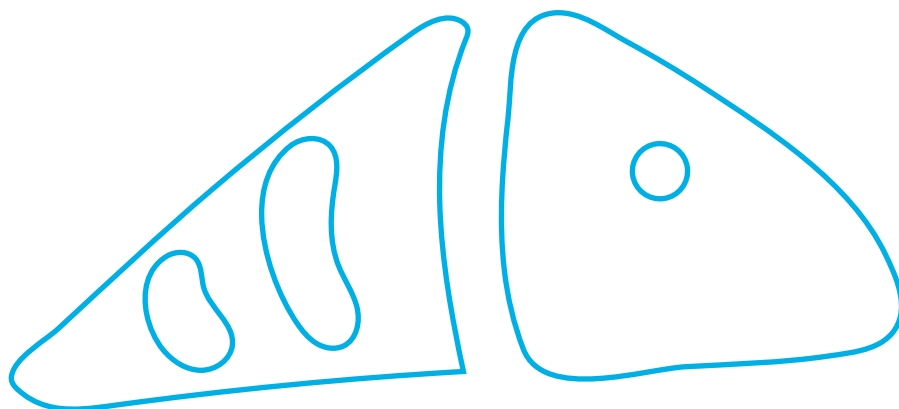

earthtribe[®]

Wyzwanie Champions for Nature

Dobre wybory oraz Przyroda i bioróżnorodność
- zbiór zadań

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	6
Przebieg wyzwania Champions for Nature	8
Narzędzia:	13
1. Samoocena	13
2. Działanie	20
3. Planowanie kolejnego kroku	65
Notatki	66

WOSM

Skauting daje młodym ludziom okazję do uczestniczenia w programach, wydarzeniach, aktywnościach i projektach, które przyczyniają się do ich rozwoju jako obywateli. Młodzi ludzie stają się dzięki temu inicjatorami pozytywnych zmian, motywując innych do działania.

WWF

Wyzwanie Champions for Nature reprezentuje znane wszystkim, sympatyczne, biało-czarne zwierzę – panda wielka. Przez długi czas panda znajdowała się na liście gatunków zagrożonych i właśnie dlatego od momentu powstania WWF w 1961 roku widnieje w logo tej organizacji. Chociaż w 2016 roku poziom zagrożenia pandy został obniżony do kategorii wysokiego ryzyka, gatunek ten wciąż jest symbolem działań na rzecz ochrony zwierząt.

Partnerstwo z WWF pozwoliło wzmocnić zaangażowanie WOSM w edukację ekologiczną. Skauci biorą udział w ogólnościatowych kampaniach WWF, takich jak Godzina dla Ziemi, część krajowych organizacji skautowych współpracuje z lokalnymi oddziałami WWF przy projektach edukacyjnych dla młodzieży, WOSM skorzystało także z wiedzy ekspertów WWF przy opracowywaniu Inicjatywy Earth Tribe i wyzwania Champions for Nature.

Narzędziownik wyzwania Champions for Nature został zaprojektowany tak, by pomóc młodym ludziom:

- poznać i zrozumieć w ramach ścieżek **Dobre wybory i Przyroda i bioróżnorodność** różne problemy środowiskowe wynikające z nawyków konsumpcyjnych,
- rozpoznawać potrzeby społeczności i wyzwania związane z osobistymi przyzwyczajeniami, odpowiedzialną konsumpcją i naszą interakcją z przyrodą, a także współpracować z innymi w celu tworzenia ekologicznych rozwiązań,
- działać na rzecz rozwiązywania problemów powiązanych z **Dobrymi wyborami** oraz **Przyrodą i bioróżnorodnością** poprzez współpracę z kluczowymi interesariuszami: społecznością, własną grupą i partnerami.

Podejmując wyzwanie Champions for Nature, wyruszasz w podróż, żeby stać się częścią Earth Tribe.

Wyzwanie jest skierowane do wszystkich młodych ludzi od siódmego roku życia, którzy chcą się dowiedzieć, jak pomóc chronić przyrodę i postępować tak, by aktywnie przyczyniać się do zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych. Wyzwanie Champions for Nature oferuje starannie opracowane treści i aktywności dopasowane do twoich umiejętności i zainteresowań.

Zapoznaj się z wymaganiami przedstawionymi w tym Narzędziowniku, żeby ukończyć Wyzwanie Champions for Nature i stać się częścią Earth Tribe jako:

Rzecznik
Dobrych Wyborów

lub

Obróńca
Przyrody

Zmień nawyki na takie, które pomogą planecie, i spróbuj przekonać innych, żeby zrobili to samo. Razem prowadźcie ekologiczny i zdrowy tryb życia.

Wiesz, jak działają ekosystemy, i odczuwasz więź z przyrodą. Podejmujesz skuteczne działania, żeby chronić zasoby naturalne.

Przebieg wyzwania Champions for Nature

Wyzwanie Champions for Nature jest jednym z wielu, dzięki którym możesz stać się częścią Earth Tribe. Liderki/liderzy będą cię wspierać i pomogą ci dotrzeć do końca podróży.

Powiedz innym, że chcesz wziąć udział w wyzwaniu

- wprowadzenie do inicjatywy Earth Tribe i globalnej społeczności,
- wprowadzenie do wyzwania Champions for Nature,
- samoocena własnych nawyków i charakteru

Uzgodnij z dorosłym liderem szczegóły twojej indywidualnej ścieżki (świadomość, współpraca, działanie) poprzez

- uzgodnienie zakresu wiedzy, postaw i działań przewidzianych dla danej grupy wiekowej w wyzwaniu Champions for Nature,
- uzgodnienie szczegółów projektu na rzecz społeczności w zakresie ścieżek Dobre wybory lub Przyroda i bioróżnorodność,
- uzgodnienie szczegółów działań uzupełniających

Zrealizuj uzgodnione działania

- dowiedz się, jak zdobywać informacje ze sprawdzonych źródeł,
- współpracuj przy planowaniu projektów i bierz udział w wydarzeniach,
- realizuj projekty, pomagaj innym lub bierz udział w wydarzeniach promocyjnych i informacyjnych,
- dziel się relacjami ze swoich działań na stronach scout.org i [SDG hub](https://sdg-hub.org)

Oceń rezultaty z pomocą rówieśników, beneficjentów i dorosłych liderów

- ocena zaangażowania oraz projektów promocyjnych i informacyjnych,
- ocena projektów na rzecz społeczności

Przeanalizuj i oceń swoje kompetencje z pomocą rówieśników, beneficjentów i liderów

- oceń zdobyte umiejętności,
- wiedzę,
- postawy

Liderka/lider daje ci odznakę wyzwania Champions for Nature

- urządźcie skromną uroczystość, żeby świętować twoje osiągnięcie,
- przyjmij odznakę i certyfikat

Kontynuuj na kolejnej ścieżce Earth Tribe

Wybierz nowe wyzwanie

Dobre wybory

Przyroda i bioróżnorodność

Czysta energia

Zdrowa planeta

Od teraz jesteś częścią Earth Tribe

GRATULACJE
Od teraz jesteś

Rzecznikiem

Dobrych Wyborów i Zdrowego Stylu Życia

lub

Obroncą

Przyrody i Bioróżnorodności

Od teraz jesteś członkinią/członkiem globalnej społeczności Earth Tribe i możesz kontynuować swoją przygodę zdobywając kolejne odznaki, aby przybliżyć się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

Jak:

Celem ruchu Scouts for SDGs jest inicjowanie i wspieranie globalnych działań obywatelskich na rzecz tworzenia ekologicznych społeczności. Proces kształcenia realizowany w ramach Inicjatywy Earth Tribe umożliwia młodym ludziom wybór własnej ścieżki edukacyjnej złożonej z trzech etapów:

- **świadomość** otaczającego nas świata i najważniejszych problemów, z którymi zmagają się środowiska,
- **współpraca** z innymi przy znajdowaniu rozwiązań służących ochronie ekosystemów, różnorodności biologicznej i przyrody,
- **działanie**, które przyczyni się do pozytywnych zmian.

Wyzwanie Champions for Nature przyczynia się do rozwoju młodych ludzi za pomocą konkretnych działań w ramach ścieżek kształcenia Dobre wybory oraz Przyroda i bioróżnorodność. Korzystając z pomocy liderów czy liderów, młodzi ludzie realizują zadania dostosowane do ich grupy wiekowej.

Wyzwanie Champions for Nature: Świadomość

O co chodzi?

Poznajesz i rozumiesz problemy środowiskowe związane ze sposobem, w jaki korzystamy z dóbr i usług

Co trzeba zrobić?

- **dokonujesz samodzielnej oceny** swojego poziomu wiedzy i zrozumienia współzależności pomiędzy ludźmi, przyrodą i różnorodnością biologiczną,
- **wybierasz** ścieżkę kształcenia – **Dobre wybory** lub **Przyroda i bioróżnorodność**,
- **podejmujesz działania** przewidziane dla poszczególnych grup wiekowych (**dwa** zadania dla zuchów i **trzy** zadania dla harcerzy i wędrowników) w ramach **Dobrych wyborów** lub **Przyrody i bioróżnorodności**. Możesz też zrealizować samodzielnie wymyślone zadanie, o ile odpowiada ono kompetencjom dla danej grupy wiekowej.
- po wykonaniu ćwiczeń i zadań z Narzędziownika **zdecyduj**, czym zajmiesz się w projekcie na rzecz społeczności.

Wyzwanie Champions for Nature: Współpraca

O co chodzi

Potrafiśz dostrzegać potrzeby i problemy danej społeczności i współpracujesz przy tworzeniu ekologicznych rozwiązań.

Co trzeba zrobić?

- razem ze swoją grupą, przedstawicielami społeczności i partnerami **określacie potrzeby i problemy** swojej społeczności,
- **współpracujecie przy znajdowaniu rozwiązań** i decydujecie, które z nich zostaną wykorzystane w projekcie
 - przeanalizujcie różne opcje wraz z przedstawicielami społeczności,
 - zastanówcie się, czy projekt ma szanse powodzenia i czy przyniesie długoterminowe efekty,
 - przedstawcie wyniki członkom społeczności i beneficjentom,
 - ustalcie szczegóły działań

- **opracujcie plan działania** w projekcie, zorganizujcie kampanię informacyjną i zbierzcie niezbędne fundusze i zasoby.
 - wyznaczcie jeden konkretny, mierzalny, osiągalny, realny i ograniczony czasowo cel,
 - w swoich planach stosujcie zasady zrównoważonego rozwoju i wykorzystujcie zasoby w jak najbardziej optymalny sposób.

Wyzwanie Champions for Nature: Działanie

O co chodzi?

Działasz na rzecz rozwiązania danego problemu związanego z Dobrymi wyborami lub Przyrodą i bioróżnorodnością we współpracy ze społecznością, grupą lub partnerami.

Co trzeba zrobić?

- **wykonaj** uzgodnione działania
 - realizując plan, działaj wspólnie z członkami społeczności i partnerami,
 - monitoruj realizację planu i postępy działań
- **dokonaj oceny** celów, indywidualnych i zbiorowych oddziaływań itp.,
- **sporządzaj sprawozdania i dziel się na nimi** na stronie Scout.org i Scouts for SDGs,
- **świętuj i doceniaj** efekty swoich działań w gronie rówieśników, beneficjentów i partnerów.

Arkusze „[Planowanie](#), [monitorowanie i ewaluacja projektu](#)” pomoże ci zrealizować etapy współpracy i działania.

Zapoznaj się z zadaniami i ćwiczeniami zamieszczonymi w Narzędziowniku i rozpocznij swoją przygodę z wyzwaniem Champions for Nature, żeby stać się częścią Earth Tribe.

Samooceana

Wyzwanie Champions for Nature

Dobra robota! Dołączasz do wyzwania Champions for Nature, ale zanim przejdziesz dalej, poświęć chwilę na wypełnienie arkusza samooceeny. Pomoże ci to w weryfikacji wiedzy ze ścieżki Dobre wybory oraz Przyroda i bioróżnorodność.

- Wybierz arkusz odpowiedni dla swojej grupy wiekowej.
- Zaznacz te pola w sekcjach Dobre wybory oraz Przyroda i bioróżnorodność, które najlepiej odzwierciedlają twoją wiedzę, umiejętności i postawy.
- Zapisz swoje uwagi i przemyślenia w sekcjach „Moje osobiste cele” i „Moje działania”. Pomoże ci to rozpocząć swoją własną podróż przez wyzwanie.

Uwaga:

*Jeśli masz mniej niż 15 lat,
poproś swojego lidera, żeby
pomógł ci wypełnić kartę.*

Imię:

Wpisz ✓ lub X w kratce, która twoim zdaniem najlepiej opisuje poziom twojej wiedzy na temat poszczególnych zagadnień.

Odkrywam – dopiero zaczynam odkrywać ten temat

Eksploruję – jestem w trakcie poznawania tego tematu

Wiem – wiem już wszystko na ten temat

Grupa wiekowa (7–10)		Dopiero zaczynam odkrywać ten temat.	Jestem w trakcie poznawania tego tematu.	Wiem już wszystko na ten temat.	Moje osobiste cele	Moje działania
		(✓ lub X)			Mogę wybrać zagadnienie, nad którym chcę pracować dzięki pozytywnym działaniom (z pomocą osoby dorosłej)	Działania i projekty, w których biorę udział (samodzielnie lub z grupą/zastępem)
Dobre wybory						
1	Wiem, co mogę zrobić, żeby żyć zdrowo i wywierać jak najmniejszy wpływ na środowisko.					
2	Ograniczam własne potrzeby, żeby pomóc przyrodzie, innym ludziom i przyszłym pokoleniom.					

Grupa wiekowa (7–10)		Dopiero zaczynam odkrywać ten temat.	Jestem w trakcie poznawania tego tematu.	Wiem już wszystko na ten temat.	Moje osobiste cele	Moje działania
		(✓ lub X)			Zapisz swoje uwagi i przemyślenia, żeby rozpocząć przygodę z wyzwaniem Champions for Nature	
3	Korzystam z każdej okazji, żeby zachowywać się w sposób przyjazny dla środowiska.					
Przyroda i bioróżnorodność						
1	Znam okoliczną przyrodę i uczę się o lokalnych siedliskach i gatunkach.					
2	Czuję się dobrze, spędzając czas na świeżym powietrzu, w kontakcie z naturą i doceniam przyrodę.					
3	Wiem, jak mam się zachowywać, żeby nie szkodzić żywym organizmom, kiedy spędzam czas na świeżym powietrzu.					

Imię:

Grupa wiekowa (11–14)	Jestem na początku drogi i muszę się dowiedzieć więcej na ten temat	Wciąż się uczę i biorę udział w projekcie lub aktywności	Rozumiem ten temat, biorę udział w aktywnościach i projektach, działam na rzecz upowszechnienia rozwiązań związanych z tym zagadnieniem	Moje osobiste cele Mogę wybrać zagadnienie, nad którym chcę pracować dzięki pozytywnym działaniom	Moje działania Działania i projekty, w których biorę udział (samodzielnie lub z grupą/zastępem)
	(✓ lub X)			Zapisz swoje uwagi i przemyślenia, żeby rozpocząć przygodę z wyzwaniem Champions for Nature	

Dobre wybory						
1	Rozumiem związek pomiędzy swoim stylem życia a problemami ekologicznymi i wiem, że podział bogactwa na świecie nie jest równy.					
2	Wiem, skąd bierze się moje jedzenie.					
3	Czuję odpowiedzialność za to, jak moje zachowania wpływają na środowisko i innych ludzi.					
4	Okazuję empatię osobom doświadczającym głodu i ubóstwa, które często są skutkiem zmiany klimatu, i angażuję się w niesienie pomocy poszkodowanym.					
5	Stawiam sobie i moim przyjaciołom wyzwanie ograniczania naszego wpływu na środowisko.					

Grupa wiekowa (11–14)	Jestem na początku drogi i muszę się dowiedzieć więcej na ten temat	Wciąż się uczę i biorę udział w projekcie lub aktywności	Rozumiem ten temat, biorę udział w aktywnościach i projektach, działam na rzecz upowszechnienia rozwiązań związanych z tym zagadnieniem	Moje osobiste cele	Moje działania
	(✓ lub X)			Mogę wybrać zagadnienie, nad którym chcę pracować dzięki pozytywnym działaniom	Działania i projekty, w których biorę udział (samodzielnie lub z grupą/zastępem)
				Zapisz swoje uwagi i przemyślenia, żeby rozpocząć przygodę z wyzwaniem Champions for Nature	

Przyroda i bioróżnorodność						
1	Znam okoliczną przyrodę i uczę się o lokalnych siedliskach i gatunkach.					
2	Czuję się dobrze, spędzając czas na świeżym powietrzu, w kontakcie z naturą i doceniam przyrodę.					
3	Wiem, jak mam się zachowywać, żeby nie szkodzić żywym organizmom, kiedy spędzam czas na świeżym powietrzu.					
4	Biorę udział w wydarzeniach, których celem jest ochrona i odbudowa środowiska naturalnego w moim regionie.					

Imię:

Grupa wiekowa (15+)		Jestem dopiero na początku drogi	Wciąż się uczyć i biorę udział w projekcie lub aktywności	Rozumiem ten temat, biorę udział w aktywnościach i projektach, działam na rzecz upowszechnienia rozwiązań związanych z tym zagadnieniem	Moje osobiste cele	Moje działania
		(✓ lub X)			Mogę wybrać zagadnienie, nad którym chcę pracować dzięki pozytywnym działaniom	Działania i projekty, w których biorę udział (samodzielnie lub z grupą/zastępem)
Zapisz swoje uwagi i przemyślenia, żeby rozpocząć przygodę z wyzwaniem Champions for Nature						
Dobre wybory						
1	Rozumiem związek pomiędzy swoim stylem życia a problemami ekologicznymi i wiem, że podział bogactwa na świecie nie jest równy.					
2	Wiem, skąd bierze się moje jedzenie.					
3	Czuję odpowiedzialność za to, jak moje zachowania wpływają na środowisko i innych ludzi.					
4	Okazuję empatię osobom doświadczającym głodu i ubóstwa, które często są skutkiem zmiany klimatu, i angażuję się w niesienie pomocy poszkodowanym.					
5	Stawiam sobie i swoim przyjaciołom wyzwanie ograniczania naszego wpływu na środowisko.					
6	Analizuję swoje nawyki i stale je modyfikuję, żeby były bardziej ekologiczne.					
7	Podejmuję działania, żeby pomóc ludziom cierpiącym głód i ubóstwo w wyniku degradacji środowiska.					
8	Pomagam przekonywać instytucje i społeczności do bardziej ekologicznych praktyk.					

Grupa wiekowa (15+)	Jestem dopiero na początku drogi	Wciąż się uczę i biorę udział w projekcie lub aktywności	Rozumiem ten temat, biorę udział w aktywnościach i projektach, działam na rzecz upowszechnienia rozwiązań związanych z tym zagadnieniem	Moje osobiste cele	Moje działania
	(✓ lub X)			Mogę wybrać zagadnienie, nad którym chcę pracować dzięki pozytywnym działaniom	Działania i projekty, w których biorę udział (samodzielnie lub z grupą/zastępem)
				Zapisz swoje uwagi i przemyślenia, żeby rozpocząć przygodę z wyzwaniem Champions for Nature	

Przyroda i bioróżnorodność					
1	Rozumiem przyczyny utraty różnorodności biologicznej na poziomie lokalnym i globalnym.				
2	Potrafię wskazać różne punkty widzenia w konfliktach związanych ze środowiskiem i umiem sformułować własną opinię, bazując na wyznawanych przeze mnie wartościach.				
3	Zastanawiam się, jak mogę żyć w zgodzie z naturą i sprawić, żeby moja społeczność funkcjonowała bardziej ekologicznie.				
4	Codziennie biorę pod uwagę i oceniam wpływ swojego postępowania na przyrodę i zachęcam do tego samego innych.				

Działanie

Tematy i aktywności rozwijające twoje kompetencje.

Poniżej znajdują się przykładowe zadania i tematy pomocne w realizacji pierwszego etapu – „Świadomość”. Ich wykorzystanie jest opcjonalne. Możesz opracować własne aktywności, pamiętaj jednak, żeby dopasować je do opisanych powyżej kompetencji.

Jeśli interesują cię:

Dobre wybory

Nauczysz się, jak prowadzić ekologiczny i zdrowy tryb życia

Przyroda i bioróżnorodność

Zbudujesz więź z przyrodą i dowiesz się, jak chronić jej zasoby

Twoja aktywność przyczynia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

Zamieszczone tu zadania są nie tylko zgodne celami edukacyjnymi wyzwania Champions for Nature, ale przyczyniają się także do wykształcenia 8 kluczowych kompetencji, które w przyszłości pomogą działać na rzecz zrównoważonego rozwoju. Realizacja edukacji dla zrównoważonego rozwoju odbywa się na przykład poprzez:

Kluczowe kompetencje dla zrównoważonego rozwoju – przekrojowe kompetencje niezbędne do osiągnięcia wszystkich celów zrównoważonego rozwoju, umożliwiające młodym ludziom konstruktywne i odpowiedzialne kształtowanie współczesnego świata. Kompetencje opisują konkretne cechy, jakie należy mieć, żeby móc skutecznie działać i organizować się w trudnych sytuacjach.

Kluczowe kompetencje dla celów zrównoważonego rozwoju:

- **Myślenie systemowe:** dostrzeganie i rozumienie powiązań, analizowanie złożonych systemów, badanie funkcjonowania systemów w różnych obszarach i w różnej skali, radzenie sobie z niepewnością.
- **Przewidywanie:** umiejętność przewidywania i oceny możliwych, prawdopodobnych i pożądanых scenariuszy przyszłych wydarzeń, tworzenie własnej wizji przyszłości, stosowanie podejścia ostrożnościowego, ocena konsekwencji działań, skuteczne radzenie sobie z ryzykiem i ze zmianami.
- **Kompetencje normatywne:** umiejętność rozumienia i analizowania norm i wartości stojących za działaniami jednostki; negocjowanie wartości, zasad i celów zrównoważonego rozwoju w kontekście konfliktu interesów, kompromisów, niepewności wiedzy i wzajemnie wykluczających się informacji.
- **Kompetencje strategiczne:** umiejętność współpracy przy opracowywaniu i wdrażaniu innowacyjnych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym i globalnym.
- **Współpraca:** umiejętność uczenia się od innych; rozumienie i respektowanie potrzeb, punktów widzenia i działań innych ludzi (empatia); rozumienie, utożsamianie się z innymi i wrażliwość na innych (przywództwo empatyczne); rozwiązywanie konfliktów wewnątrz grupy; rozwiązywanie problemów poprzez współpracę i uczestnictwo.
- **Myślenie krytyczne:** umiejętność kwestionowania norm, praktyk i opinii; analizowanie własnych wartości, spostrzeżeń i działań oraz zajmowanie stanowiska w dyskusji nad zrównoważonym rozwojem.
- **Samoświadomość:** umiejętność analizowania swojej roli w lokalnej społeczności i społeczeństwie (na poziomie globalnym), nieustannej oceny i odnajdywania motywacji do działania oraz radzenia sobie z własnymi emocjami i pragnieniami.
- **Zintegrowane rozwiązywanie problemów:** stosowanie różnych podejść do rozwiązywania złożonych problemów w zakresie zrównoważonego rozwoju; tworzenie wykonalnych, integrujących i sprawiedliwych rozwiązań promujących zrównoważony rozwój z uwzględnieniem wymienionych powyżej kompetencji.

Kluczowe kompetencje dla zrównoważonego rozwoju pomogą ci lepiej ocenić wiedzę, umiejętności i postawy wykształcone przez młodą osobę w trakcie realizacji wyzwania.

Dowiedz się więcej na temat edukacji dla zrównoważonego rozwoju:

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>

Zadania

Dobre wybory

Ekologia to coś więcej niż po prostu bycie „eko”. To żelazne zobowiązanie do prowadzenia ekologicznego i zrównoważonego trybu życia.

Jennifer Nini

(pisarka, aktywistka i rolniczka ekologiczna)

Wykształcanie zrównoważonych nawyków konsumpcyjnych dla ekologicznego i zdrowego stylu życia

7–10	11–14	15 i więcej
Zadanie: Określ swój ślad	Zadanie: Załóż żywnościowe okulary!	Zadanie: Co sądzisz o...
Zadanie: Twój ekologiczny styl życia	Zadanie: Recykling i ograniczanie konsumpcji	Zadanie: Cztery kąty
Zadanie: Zielone czy czerwone?	Zadanie: Wiem, ile śmieję	Zadanie: Piramida żywienia

W ramach ścieżki Dobre wybory możesz także wziąć udział w Godzinie dla Ziemi. [Tutaj](#) dowiesz się więcej o tej inicjatywie.

Czas

Grupa
wiekowa

Zasoby
i materiały

Kluczowe
kompetencje

10–15 minut

7–14

- Arkusz oceny śladu środowiskowego:

- [wersja online¹](#)
- [wersja do druku](#)

- markery
- [uzupełniający materiał do czytania i zasoby do wykorzystania na zajęciach²](#)

- myślenie krytyczne
- analiza norm i wartości

Sprawdź swój ślad

W skrócie:

Uczestnicy dowiadują się, jak mogą lepiej kontrolować i zmniejszać swój ślad węglowy poprzez zmianę nawyków.

Przebieg zadania:

1. Zmierz swój ślad węglowy i rozpocznij dyskusję na temat sposobów indywidualnego ograniczania wpływu na środowisko. Możesz skorzystać z narzędzia online lub wydrukować arkusz opracowany przez Kandersteg International Scout Centre.
2. Podziel uczestników na małe grupy. Każda z nich mierzy i omawia swój ślad we własnym gronie, a następnie prezentuje wyniki.
3. Wyjaśnij, dlaczego tak ważne jest, żeby każdy z nas zmniejszył swój ślad ekologiczny – robiąc to, zmniejszamy także ilość gazów cieplarnianych przedostających się do atmosfery. To z kolei sprawi, że w przyszłości zmiana klimatu będzie mniej dotkliwa. Jeśli każdy będzie postępować w przyjazny dla środowiska sposób, świat stanie się lepszym miejscem do życia zarówno dla nas, jak i dla wszystkich innych stworzeń.
4. Możesz wykorzystać materiał do czytania i dodatkowe zasoby, żeby pogłębić wiedzę uczestników na temat mierzenia śladu węglowego.

1. Global Footprint Network
2. <https://www.footprintnetwork.org/>

10–15 minut

7–14

- [ekologiczny dom](#)
- [Scout Centre of Excellence for Nature and Environment \(SCENES\)](#)
- [plakat „Get to Know SCENES”](#)
- markery i papier

- myślenie krytyczne
- samoświadomość

Your eco-friendly life

W skrócie:

Uczestnicy dowiadują się, jak nasze codzienne wybory mogą przyczynić się do zrównoważonego rozwoju. W trakcie zadania zaczynają zastanawiać się nad tym, ile generują codziennie odpadów, i uczą się, co mogą robić lepiej. Celem zadania jest zaprezentowanie bardziej ekologicznych nawyków, które można wprowadzić do swojego stylu życia.

Przebieg zadania:

1. Opowiedz o tym, jak ważna jest odpowiedzialna konsumpcja. Wyjaśnij, jak zarządzanie odpadami może wpływać na klimat i planetę.
2. Podziel uczestników na dwie lub więcej grup i pokaż im obrazek przedstawiający ekologiczny dom.
3. Zadaniem grup jest zastanowienie się nad najlepszymi praktykami do zastosowania w każdym domu oraz sposobami na uczynienie ich bardziej ekologicznymi i zrównoważonymi.
4. Grupy zapisują swoje przemyślenia na małych karteczkach i przylepiają je na obrazku z domem.
5. Zapytaj uczestników, które rozwiązania są najlepsze i powinny zostać wprowadzone w życie.
6. Uczestnicy wymieniają się między sobą spostrzeżeniami na temat wybranych rozwiązań.

Wskazówki dla prowadzących:

- Wyjaśnij, jak to, co robimy w domu, może wpływać na społeczeństwo i środowisko.
- Nie ma złych i dobrych odpowiedzi. Każdy może wybrać rozwiązanie, które najlepiej odpowiada jego potrzebom, pod warunkiem że będzie ono przyjazne dla środowiska.
- Uczestnicy i uczestniczki powinni się zobowiązać do zmiany codziennych nawyków, zachowywania się w sposób bardziej ekologiczny i do edukowania innych, nawet jeśli są to tylko domownicy i przyjaciele.
- Zachęć uczestników do rozmawiania o codziennych nawykach i o tym, jak można je zmienić na lepsze, w trakcie spotkań z przyjaciółmi, na obozach w siedzibach hufców, chorągwi czy nawet w Głównej Kwaterze ZHP!

Pytania podsumowujące:

- Co możesz zrobić, żeby twoje życie codzienne, spotkania z przyjaciółmi, wyjazdy na obozy, pobyt w szkole itp. były bardziej ekologiczne?
- W jaki sposób można uczyć innych o zrównoważonym rozwoju i ekologicznym stylu życia?

15–20 minut

7–10 / 11–14

- 1 zestaw zielonych i czerwonych kart dla każdej osoby.

- myślenie systemowe
- myślenie krytyczne
- samoświadomość

Zielone czy czerwone³

W skrócie:

Celem zadania jest umożliwienie uczestnikom wyrażenia opinii na temat różnych stwierdzeń dotyczących zdrowia i ekologii oraz poznanie najlepszych praktyk dla ekologicznego i zrównoważonego stylu życia.

Przebieg zadania:

1. Wyjaśnij uczestnikom, że usłyszą różne stwierdzenia, z którymi będą mogli się zgodzić lub nie, używając czerwonych i zielonych kart, żeby pokazać swoją odpowiedź. Zgadzam się = ZIELONY, nie zgadzam się = CZERWONY.
2. Rozdaj uczestnikom karty. Każdy powinien otrzymać jedną zieloną i jedną czerwoną kartę.
3. Zaprezentuj, w jaki sposób należy używać kart, żeby wyrazić swoją opinię na temat usłyszanego stwierdzenia.
4. Przeciwczcie użycie kart na prostym przykładzie przed rozpoczęciem zadania, np.: Bardziej lubię psy niż koty.

3. Na podstawie „[Methodologies for the future](#)” WWF

5. Przeczytaj lub pokaż pierwsze stwierdzenie. Możesz użyć poniższych przykładów albo dodać własne:
- Kupowanie rzeczy, które można użyć ponownie, generuje duże wydatki i jest niepotrzebne.
 - Możemy sami uprawiać zioła w domu. To zdrowe i lepsze dla środowiska.
 - Nie możemy przestać jeść mięsa albo jeść go mniej. Nie ma innego równie dobrego źródła białka!
 - Kupowanie lokalnej żywności jest lepsze dla naszego zdrowia i środowiska.
 - Ekologiczny i zrównoważony styl życia to nasza przyszłość!
6. Zapisuj wyniki głosowania w widocznym miejscu. Po zaprezentowaniu wszystkich stwierdzeń omówcie wyniki głosowania i temat zajęć.

Wskazówki dla prowadzących:

- Po głosowaniu można przeprowadzić dyskusję, w której każdy uczestnik będzie mógł przedstawić swój punkt widzenia.
- Uczestnicy muszą rozumieć, że należy szanować zdanie innych i słuchać, co mają do powiedzenia.
- Możesz zapoznać uczestników z [10 zasadami dialogu](#), żeby usprawnić dyskusję.
- Dyskusje prowadzone przed głosowaniem i po nim to najważniejszy aspekt edukacyjny. Upewnij się, że będziecie mieć odpowiednio dużo czasu na rozmowę w parach lub grupach.
- Głosowanie to skuteczna metoda na ożywienie wykładów i debat, ale też na przerwanie i zamknięcie dyskusji, które nie rokują na konsensus.

Założ żywnościowe okulary!⁴

1 godzina

11 i powyżej

- markery
- flipchart
- kolorowe karty z taśmą lub masą samoprzylepną

- myślenie systemowe
- myślenie krytyczne
- przewidywanie przyszłości
- myślenie strategiczne

W skrócie:

Uczestnicy zwracają uwagę na znajdujące się w ich otoczeniu przedmioty związane z konsumpcją i produkcją żywności.

Przebieg zadania:

1. **Spacer po okolicy:** Założ swoje „żywnościowe okulary”! To znaczy: znajdź rzeczy, które są związane z tym, jak produkujemy, konsumujemy i przechowujemy żywność. Wybierz się z przyjaciółmi na spacer po okolicy. Czy widzicie coś, co kojarzy się z jedzeniem? Być może zobaczycie:
 - pole kukurydzy albo zboża, z którego robiona jest mąka,
 - pustą puszkę, którą ktoś wyrzucił do rowu,
 - ciężarówkę wiozącą mleko do mleczarni,
 - kogoś, kto wraca z zakupami z supermarketu do domu,
 - krowę, bez której nie byłoby kanapki z masłem i serem,
 - jezioro albo rybę,
 - statek, który przewozi kontenery pełne bananów i pomarańczy,
 - kota polującego na mysz,
 - odchody zwierząt,
 - jabłko,
 - nadgryziony przez gąsienicę liść.
2. Raport: Powiedzcie innym, co widzieliście i jakie mieliście odczucia.
3. Łańcuchy żywności: Spróbujcie stworzyć kompletny łańcuch żywności od produkcji do odpadu. Na przykład: POMARAŃCZA: pestka – drzewo – owoce – fabryka – sok – opakowanie na sok – sklep spożywczy – kuchnia – kosz na śmieci.
4. Zrównoważona konsumpcja żywności: Spróbujcie wyobrazić sobie drogę, jaką musi pokonać jedzenie. Narysujcie ją lub wykorzystajcie karty, na których zapiszecie kolejne etapy podróży i ustalicie ich kolejność. Możecie też narysować diagram za pomocą markerów.

4. Na podstawie „[Methodologies for the future](#)” WWF

Czy taki łańcuch żywności jest ekologiczny? Jak można sprawić, żeby był bardziej przyjazny dla środowiska?

Stwórzcie nowy łańcuch. Dodajcie nowe etapy, jeśli uważacie, że to konieczne, albo usuńcie te, które nie są zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju. Jeśli nie macie markerów, użyjcie kartek samoprzylepnych.

Wskazówki dla prowadzących:

- Projekt Sustainable Food Chain ([SUSTAIN - The Alliance for Better Food and Farming](#))

Pod pojęciem zrównoważonego łańcucha żywności kryje się żywność, rolnictwo i praktyki, które przyczyniają się do lepszego zdrowia i dobrobytu ludzi i zwierząt; poprawiają warunki pracy i życia; są bardziej sprawiedliwe; i wzbogacają życie społeczne i kulturalne.

„Zrównoważona żywność” to zdaniem części autorów taka żywność, która spełnia określone kryteria:

- **bliskość** – pochodzi z najbliższego możliwego źródła lub nie wiąże się z dużym zużyciem energii,
- **zdrowie** – jest częścią zbilansowanej diety i nie zawiera szkodliwych substancji biologicznych lub chemicznych,
- **jest sprzedawana w sposób sprawiedliwy lub w ramach kooperatywy** – jej sprzedaż jest transparentna i sprawiedliwa dla producentów, przetwórców, detalistów i konsumentów,
- **nie wiąże się z wyzyskiem** pracowników, gwarantuje godziwą zapłatę i warunki pracy. Jej produkcja jest korzystna lub mało inwazyjna dla środowiska (np. produkcja organiczna),
- **dostępność** – zarówno pod względem geograficznym, jak i cenowym. Gwarantuje zachowanie wysokich standardów w zakresie dobrostanu zwierząt w produkcji i transporcie,
- **integracja społeczna** – jest dostępna dla wszystkich ludzi w społeczności. Zachęca do poznawania lokalnej żywności i kultury gastronomicznej

10–15 minut

7–14

- 1 zestaw śmieci lub 1 zestaw kart
- ściana lub inna płaska powierzchnia albo 4 pudełka

- myślenie systemowe
- współpraca
- myślenie krytyczne

Recykling i redukcja

W skrócie:

Uczestnicy uczą się odróżniać recykling od ograniczania ilości odpadów. Dowiadują się, co mogą zrobić, żeby ich nawyki konsumpcyjne były bardziej odpowiedzialne i przyjazne dla środowiska.

Przebieg zadania:

1. Wyznacz miejsce lub przygotuj 4 pojemniki z oznaczeniami dla: metali, odpadów organicznych, makulatury i tworzyw sztucznych.
2. Poproś uczestników, żeby podzielili się na cztery grupy.
3. Każda grupa otrzymuje kopertę, w której znajduje się zestaw kart do gry⁵.
4. Powiedz uczestnikom, żeby na zmianę wyciągali po jednej karcie z koperty i umieszczali je w odpowiedniej kategorii na płaskiej powierzchni, np. na stole.
5. Kiedy wszystkie karty zostaną przyporządkowane, przyznaj po jednym punkcie za każdą kartę umieszczoną we właściwej kategorii. Wygrywa ta grupa, która zdobędzie najwięcej punktów.

5. [Lakeshorelearnng.com](https://lakeshorelearnng.com)

Wskazówki dla prowadzących:

- Czy recykling jest negatywny, neutralny, czy pozytywny dla środowiska? Recykling może się wydawać dobrym rozwiązaniem, ale tak naprawdę nie ma dla przyrody żadnego znaczenia.
- Co w takim razie z redukcją? Ponowne użycie to wykorzystanie materiałów, które już wcześniej posłużyły do innego celu. Takie działanie jest korzystne dla przyrody. Jeśli ograniczymy zużycie materiałów, które nie są przyjazne dla środowiska, większość firm przestanie je produkować. Zaczniemy jednak od siebie i dajmy dobry przykład innym. Jeśli nie teraz, to KIEDY? Jeśli nie my, to KTO?
- Jak możemy ograniczyć konsumpcję?
- Możemy podjąć wiele małych kroków, które mają ogromne znaczenie dla planety. Oto kilka przykładów:
 - chodź na zakupy z własną torbą,
 - nie kupuj wody w butelkach, zamiast tego noś wodę w swojej butelce,
 - idź do kawiarni z własnym kubkiem termicznym lub termosem,
 - wybieraj torby papierowe zamiast plastikowych,
 - nie korzystaj ze słomek do napojów,
 - nie kupuj jednorazowych maszynek do golenia,
 - przemyśl sposób, w jaki przechowujesz żywność.

4 godziny tygodniowo
przez 2 tygodnie

11–14

- ołówek i zeszyt

- myślenie systemowe
- samoświadomość
- myślenie krytyczne
- rozwiązywanie problemów

Wiem, ile śmieczę

W skrócie:

Dzięki temu zadaniu uczestnicy będą mieli wyobrażenie na temat ilości produkowanych odpadów i tego, jak ludzie przyczyniają się do ich powstawania. Uczestnicy postarają się wymyślić sposoby na ograniczenie ilości odpadów.

Przebieg zadania:

Tydzień 1 / Monitorowanie wytwarzania odpadów – Poproś uczestników, żeby zapisywali wagę odpadów, które powstają w ich domach, z podziałem na kategorie. Zasugeruj, żeby sprawdzili statystyki dla swojej miejscowości czy regionu.

Tydzień 2 / Porównanie i analiza – Poproś uczestników, żeby porównali swoje statystyki między sobą i zastanowili się nad przyczynami większej lub mniejszej produkcji odpadów. Dyskusja może dotyczyć także innych tematów związanych z gospodarowaniem odpadami:

- Dokąd trafiają odpady?
- Co dzieje się z odpadami organicznymi? Są wywożone czy robi się z nich kompost?
- Jak klasyfikuje się odpady?
- Ile frakcji odpadów odbiera się w twojej gminie?

Tydzień 3 / Wizyta w lokalnym zakładzie gospodarowania odpadami

– Zaplanuj wizytę w lokalnym zakładzie gospodarki odpadami. To dobre miejsce na to, żeby zobaczyć, co dzieje się z odpadami, i dowiedzieć się, jak z nimi postępować.

Pytania podsumowujące:

- Czego dowiedzieliście się dzięki wizycie w lokalnym zakładzie gospodarki odpadami?
- Czy odpady, które tam trafiają, rzeczywiście musiały powstać?
- Czy możemy zrobić coś, żeby zapobiec ich powstaniu?
- Od czego można zacząć ograniczanie ilości odpadów w swoim domu?

Co sądzisz o...⁶

30–40 minut

od 15 lat

- wydrukowane lub wycięte ilustracje związane z problemami środowiskowymi
- taśma klejąca, lina lub kreda do wyznaczenia linii

- myślenie systemowe
- samoświadomość
- myślenie krytyczne

W skrócie:

Uczestnicy mają okazję zapoznać się z postawami, wartościami i punktem widzenia innych ludzi na kwestie zrównoważonego rozwoju i przyrody. Mają także możliwość kwestionowania odmiennych opinii, odnosząc się z szacunkiem do drugiej osoby, oraz przedstawiania swoich przemyśleń w pozytywny sposób.

Przebieg zadania:

1. Za pomocą taśmy klejącej lub liny wyznacz na podłodze/ziemi długą linię. Wzdłuż linii zaznacz cyfry od 1 do 6.
2. Rozdaj uczestnikom po jednej kartce formatu A4 i kolorowe markery, za pomocą których będą zapisywać swoje opinie w trakcie zadania.
3. Wyjaśnij, że zaprezentujesz kilka stwierdzeń lub obrazków. Za każdym razem uczestnicy będą musieli zdecydować, jak bardzo się zgadzają bądź nie zgadzają się z danym stwierdzeniem/uważają, że jest ono ekologiczne lub nie, stając na jednej z cyfr od 1 (zgadzam się) do 6 (nie zgadzam się). Każdy uczestnik/uczestniczka obserwuje, gdzie stoją pozostali. Uczestnicy wymieniają się opiniami z osobami, które stoją przy tym samym lub innym numerze. Poproś kilku uczestników o zaprezentowanie swojego punktu widzenia przed grupą.
4. Zaczynaj odczytywać przygotowane uprzednio stwierdzenia. Możesz skorzystać z poniższych przykładów:
 - a. Przyroda jest ważniejsza niż ludzie.
 - b. Każdy powinien zużywać mniej energii.
 - c. Każdy jest odpowiedzialny za ochronę przyrody.
 - d. Nie wolno ściąć drzew.
 - e. Wiedza, którą mają rdzenni mieszkańcy, pozwala im być bliżej natury i dzięki temu lepiej chronić środowisko. My, ludzie Zachodu, jesteśmy od przyrody znacznie dalej, przez co trudniej nam ją zrozumieć i o nią dbać.
 - f. Ludzie myją ręce po skorzystaniu z toalety i przed jedzeniem.
 - g. Wycinka drzew i uprawy rolne na terenach podmokłych.

6. Na podstawie „[Methodologies for the future](#)” WWF

- h. Wypalanie traw i krzewów.
 - i. Kupowanie produktów lub ich recykling, ponowne użycie i naprawy
5. Alternatywnie możesz wykorzystać ilustracje z gazet. Poproś uczestników, żeby pokazali na linii, czy ich zdaniem to, co przedstawia obrazek, jest ekologiczne lub nie. Jak możemy zmienić to, co nie jest ekologiczne, żeby było bardziej przyjazne naturze.

Wskazówki dla prowadzących:

1. Przed rozpoczęciem zadania wyjaśnij, że każdy ma prawo wyrażać swoje opinie na różne tematy, ale musi to robić tak, żeby szanować innych uczestników. Tak samo nikt też nie będzie oceniany za to, jaką ma opinię na dany temat. Możesz wykorzystać [10 zasad dialogu](#), żeby usprawnić dyskusję.
2. Po wysłuchaniu argumentów część uczestników może zgłosić chęć zmiany grupy.
3. W ramach nawiązania na przyszłych zajęciach zadaj te same pytania ponownie, żeby sprawdzić, czy czyjeś opinie uległy zmianie. Jeśli tak, to jak i dlaczego?

20–30 minut

15 i więcej

- nie są potrzebne żadne dodatkowe materiały

- samoświadomość
- myślenie krytyczne

Cztery kąty⁷

W skrócie:

Celem tego zadania jest umożliwienie uczestnikom dzielenia się opiniami na temat zrównoważonej produkcji i zastanowienie się nad punktem widzenia i wartościami innych ludzi.

Przebieg zadania:

1. Przygotuj pomieszczenie, w którym możliwe będzie wykorzystanie czterech kątów, albo wyznacz kwadrat na podłodze.
2. Wyjaśnij uczestnikom, że będą odpowiadać na pytania, wybierając jedną z czterech możliwych odpowiedzi. Każda odpowiedź jest przypisana do jednego z czterech kątów. Uczestnicy/uczestniczki będą dokonywać wyboru, przechodząc do odpowiedniego miejsca.
3. Uczestnicy/uczestniczki ustawiają się na środku pomieszczenia i oczekują na pytanie.
4. Przeczytaj pytania i wskaż, które kąty odpowiadają poszczególnym odpowiedziom. Każdy uczestnik/uczestniczka po cichu udaje się do tego kąta, który oznacza jej lub jego odpowiedź.
5. Kiedy wszyscy dokonają już wyboru, możesz poprosić kilka osób, żeby opowiedziały, dlaczego wybrały właśnie tę odpowiedź. Postaraj się, żeby wypowiedzieli się przedstawiciele każdego z czterech kątów. Uczestnicy/uczestniczki mogą wybrać inną odpowiedź, jeśli zmieniają zdanie.

7. Na podstawie „[Methodologies for the future](#)” WWF

Wskazówki dla prowadzących:

- Zachęć uczestników/uczestniczki do samodzielnego myślenia i wyrażania własnych opinii.
- Przygotuj się do zajęć, żeby mieć lepsze pojęcie na temat kwestii, które zamierzasz poruszyć.
- Poniżej przedstawiamy dwa przykłady związane z tematyką środowiskową, ale możesz też oczywiście przygotować własne pytania do dyskusji:
 - **Co jest dla ciebie najważniejsze podczas kupowania nowych ubrań?** Cena/Fason/Sposób produkcji/Żadne z powyższych
 - **Kto jest odpowiedzialny za to, żeby produkty były ekologiczne?** Zwykli ludzie/ Kraje uprzemysłowione/Rząd/Żadne z powyższych

1,5 godziny

15 i więcej

- tabela tygodniowych posiłków
- piramida żywienia

- samoświadomość
- myślenie krytyczne

Piramida żywienia

W skrócie:

Uczestnicy/uczestniczki poznają i rozumieją wpływ codziennych wyborów żywieniowych na środowisko i dowiadują się, że zbilansowana dieta jest dobra nie tylko dla zdrowia, ale też dla planety. Uczestnicy/uczestniczki analizują swoją dietę i zapoznają się z piramidą żywienia.

Przebieg zadania:

1. Zapytaj uczestników, jakie są ich ulubione dania i napoje. Jak często po nie sięgają? Rozdaj tabele z tygodniowym planem posiłków. Uczestnicy zaznaczają dni, w których jedzą dany typ żywności, a na końcu tabeli wpisują łączną liczbę dla każdej kategorii.
2. Uzupełnij piętra pustej piramidy żywienia. Na dole piramidy powinny się znaleźć typy żywności, które jesz najczęściej, a na górze to, co jesz najrzadziej. Jeśli w tym tygodniu w twojej diecie zabrakło któregoś typu żywności, pozostaw pustych tyle stopni, ilu typów nie wykorzystasz, licząc od dołu piramidy.
3. Zapoznaj uczestników ze standardową piramidą żywienia⁸. Poproś ich, żeby porównali ją z tymi, które stworzyli. Czy ich piramidy różnią się od standardowej? Czy jedzą za dużo lub za mało danego typu żywności?
4. Porównajcie swoje piramidy z piramidą środowiskową (zajrzyj m.in. tutaj: <https://www.wwf.pl/aktualnosci/w-swiatowy-dzien-zywnosci-spojrzymy-na-co-jemy>)⁹. Zadaż uczestnikom pytania: Czy jesz coś, co ma duży wpływ na środowisko? Jeśli tak, to czy jesz tego za dużo? Czy możesz zastąpić tę żywność czymś innym, co jest lepsze dla twojego zdrowia i środowiska?

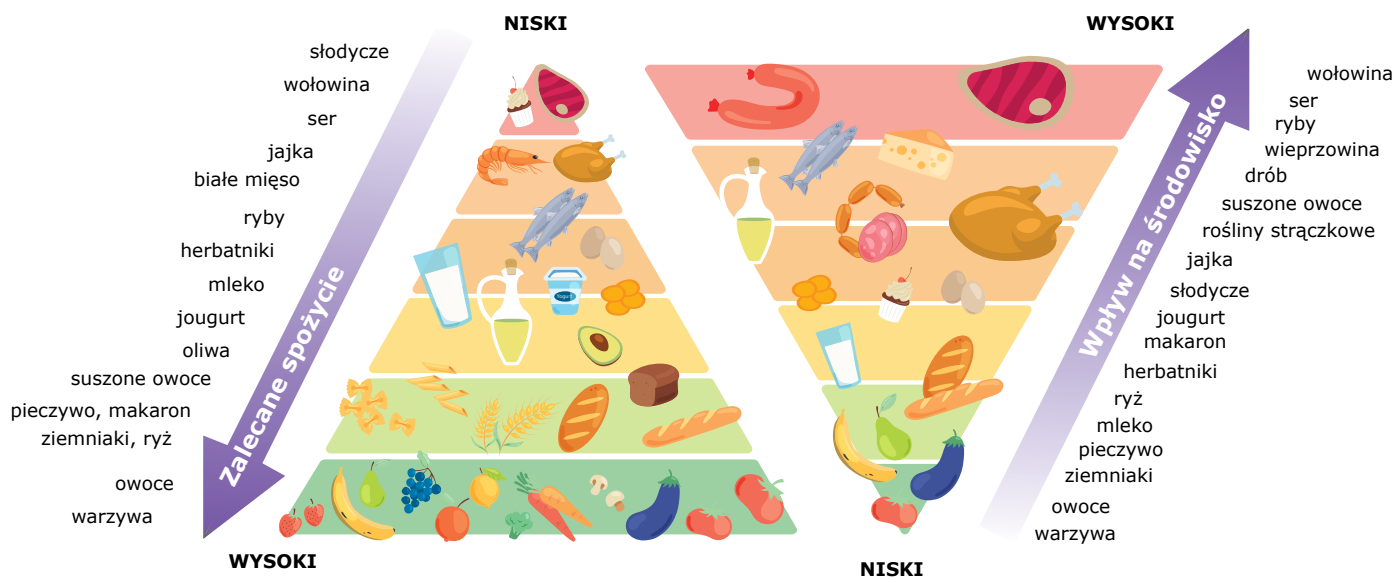
Poproś uczestników, żeby podzielili się swoimi wynikami i spostrzeżeniami.

8. [Barilla Centre for Food and Nutrition](#)

9. [Barilla Centre for Food and Nutrition](#)

Wskazówki dla prowadzących:

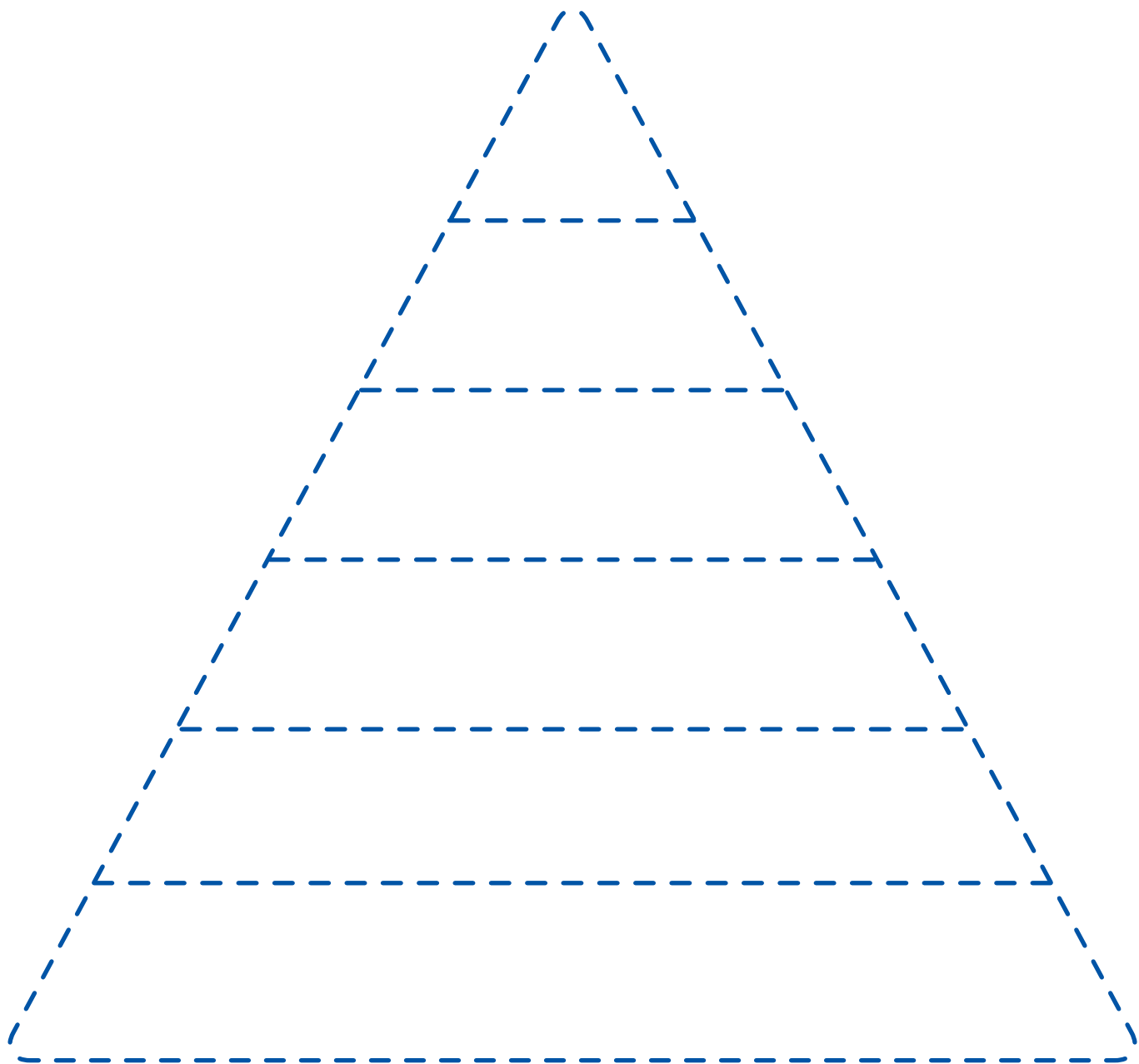
1. W naszej piramidzie żywienia jako przykładu użyto diety śródziemnomorskiej. Postaraj się znaleźć piramidę, która będzie reprezentatywna dla twojego regionu/kraju.
2. Zaprezentowana grafika jest skierowana głównie do młodzieży od 15. roku życia. Możesz znaleźć piramidę lepiej dostosowaną do wieku uczestników tej aktywności.

projekt www.freepik.com

Kategoria żywności	Dzień 1			Dzień 2			Dzień 3			Dzień 4			Dzień 5			Dzień 6			Dzień 7			Razem
słodyczne, wołowina	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	
ser, jajka, białe mięso, ryby, herbatniki	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	
mleko, jogurt	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	
oliwa, suszone owoce	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	
pieczywo, makaron, ziemniaki, ryż	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	
owoce, warzywa	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	Ś	O	K	

Ś = śniadanie, O = obiad, K = kolacja

Zadania

Przyroda i bioróżnorodność

„Nie ulega wątpliwości, że jesteśmy odpowiedzialni za pozostawienie przyszłym pokoleniom planety, która jest zdrowa i mogą na niej mieszkać wszystkie gatunki”

David Attenborough

Budowa więzi z przyrodą i jej ochrona dla zrównoważonego rozwoju

7–10	11–14	15 i więcej
Zadanie: Czy jesteś zagrożonym gatunkiem?	Zadanie: Sieć życia	Zadanie: Wzajemne powiązania
Zadanie: Odkrywanie przyrody z iNaturalist poprzez aplikację Seek	Zadanie: Odkrywanie przyrody z iNaturalist	
Zadanie: BioBlitz – poznajemy obszary przyrodnicze	Zadanie: Jedna planeta	
Zadanie: Minimalizowanie wpływu na przyrodę	Zadanie: Po co sadi się drzewa?	Zadanie: Tworzymy historię w stylu Pixara

Czas

Grupa wiekowa

Zasoby i materiały

Kluczowe kompetencje

Tydzień 1 – zbieranie informacji,
Tydzień 2 – 1 godzina

7–14

- duże spinacze (najlepiej w różnych kolorach), po 2 na uczestnika
- karty gatunków inwazyjnych (czerwone)
- karty gatunków rodzimych (zielone)
- arkusz zagrożonych gatunków z listą lokalnych gatunków chronionych, zagrożonych wymarciem i ginących

- myślenie systemowe
- myślenie krytyczne

Czy jesteś zagrożonym gatunkiem?¹⁰

W skrócie:

To zadanie bazuje na grze w papier–kamień–nożyce (PKN) i umożliwi młodym ludziom doświadczenie skutków obecności gatunków inwazyjnych na ekosystem i zamieszkujące w nim gatunki rodzime. Grę można dostosować tak, by obejmowała zagrożone gatunki lokalne, z którymi uczestnicy będą się identyfikować.

Przebieg zadania:

1. Wszyscy uczestnicy rozpoczynają jako gatunki rodzime zagrożone wyginięciem. Każda osoba otrzymuje jedną kartę i 2 spinacze, które reprezentują jej życie oraz życie jej potomstwa (czyli przyszłość gatunku).
2. Przed rozpoczęciem gry poproś uczestników, żeby rozejrzeli się wokół siebie i zobaczyli, jak wiele innych gatunków rodzimych żyje wraz z nimi w jednym ekosystemie.
3. Uczestnicy raczej znają PKN, ale na wszelki wypadek powtórzcie zasady (kamień pokonuje nożyce, nożyce pokonują papier, a papier pokonuje kamień). Powiedz uczestnikom, że takie zasady będą obowiązywać przez cały czas trwania gry.
4. Na twój sygnał uczestnicy znajdują przeciwnika i grają z nim w PKN. Zwycięzca zabiera pokonanemu jeden spinacz.
5. Jeśli któryś z uczestników straci wszystkie spinacze, prosi cię o nową kartę. Tym razem otrzymuje kartę gatunku inwazyjnego (czerwoną). Gatunki inwazyjne stanowią zagrożenie dla lokalnego ekosystemu. Uczestnicy umieszczają tę kartę na swojej karcie gatunku rodzimego.

10. Lower Thames Valley Conservation Authority

6. Gracze z kartą gatunku inwazyjnego mają przewagę nad pozostałymi. Gra toczy się dalej z następującymi zasadami:
 - a. Jeśli gatunek inwazyjny wygrywa z gatunkiem rodzimym, wygrywający zabiera przegranemu dwa spinacze.
 - b. Jeśli gatunek inwazyjny przegrywa, może zabrać graczowi z kartą gatunku rodzimego jeden spinacz.
 - c. Jeśli walczą ze sobą dwa gatunki inwazyjne, zwycięzca zabiera tylko jeden spinacz.
7. Jeśli gatunek inwazyjny traci wszystkie swoje spinacze, nadal pozostaje w grze, ale może rywalizować tylko z gatunkami rodzimymi do czasu zdobycia spinacza.
8. Gra kończy się, gdy wszyscy uczestnicy stają się gatunkami inwazyjnymi (musisz zwracać uwagę, ilu jest uczestników i ile kart czerwonych zostało wydanych). Gracze podliczają swoje spinacze, żeby zobaczyć, który gatunek inwazyjny spowodował największe szkody w ekosystemie.
9. Możecie zagrać ponownie, żeby przekonać się, jak szybko ekosystemy mogą zostać zrujnowane przez gatunki inwazyjne, jeśli nic nie zrobimy.

Pytania podsumowujące dla uczestników:

1. Jak twoim zdaniem gatunki inwazyjne oddziałują na rodzime ekosystemy?
2. Jak gatunki inwazyjne się tu dostały?
3. Kto zostałby poszkodowany, gdyby gatunki inwazyjne nie były kontrolowane?
4. Co możemy zrobić, żeby zatrzymać rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych?
5. Jak możemy zatrzymać rozprzestrzenianie się i przedostawanie inwazyjnych gatunków roślin i innych żywych organizmów?

Tydzień 3 – dalsza eksploracja

Uczestnicy mogą zebrać dodatkowe informacje na temat zapobiegania rozprzestrzenianiu się gatunków inwazyjnych, którymi byli w grze. Jeśli uczestnicy realizowali projekty grupowe, mogą przedstawić wyniki swoich badań.

Wskazówki dla prowadzących:

- Gatunki inwazyjne nie pasują do ekosystemów, do których zostały wprowadzone. Za ich pojawienie się odpowiedzialni są ludzie.

- Gatunki inwazyjne mają przewagę, ponieważ w nowym otoczeniu nic nie chce ich zjeść ani wykorzystać w inny sposób. Mogą się rozmnażać bez przeszkód i w szybkim tempie zbudować dużą populację.
- Niektóre gatunki inwazyjne mogą się okazać lepsze w zdobywaniu zasobów niż gatunki rodzime, przez co te drugie zostają wyparte i znikają ze środowiska.
- Część gatunków inwazyjnych ma mechanizmy obronne w postaci substancji chemicznych albo kolców, których rodzime drapieżniki nie nauczyły się omijać w trakcie ewolucji. Sprawia to, że gatunki inwazyjne nie mają naturalnych wrogów, którzy kontrolowałyby ich liczebność.
- Gatunki inwazyjne mają olbrzymi negatywny wpływ na rodzimą bioróżnorodność.

Uczestnicy powinni być w stanie wczuć się w sytuację gatunków rodzimych i dostrzec, jak wielkim zagrożeniem dla lokalnych ekosystemów są gatunki inwazyjne. Dzięki przedstawieniu danych w formie wykresu uczestnicy mogą zobaczyć, jak szybko gatunki inwazyjne przejmują nowe środowisko. Powinno skłonić ich to do zastanowienia się, dlaczego tak się dzieje i co możemy z tym zrobić.

Ludzie są głęboko związani z ekosystemami i środowiskiem. Jeśli cierpi ekosystem – my również cierpimy.

Uczestnikom należy uświadomić, że gatunki inwazyjne to nie jedyne zagrożenie, z którym mierzą się gatunki rodzime. Innym bardzo ważnym problemem na poziomie globalnym jest utrata siedlisk. Zmiana klimatu, gazy cieplarniane i zanieczyszczenie to kolejne powody do zmartwień. Wszystkie te wyzwania potęgowane są dodatkowo przez bezczynność i obojętność ludzi.

Wariant: Ty lub uczestnicy możecie zapisywać początkową liczbę gatunków rodzimych i inwazyjnych, a następnie aktualizować informacje co kilka minut, żeby stworzyć tabelę z danymi, które posłużą do stworzenia wykresu.

Czas (w minutach)	Liczba gatunków rodzimych	Liczba gatunków inwazyjnych
Start		
2		
4		
6		
8		
10		

20–30 minut

7–14

- [Seek by iNaturalist](#)
- [rozpoznawanie gatunków w czasie rzeczywistym wprowadzone w wersji 2.0 iNaturalist \(ang.\)](#)
- [narzędziownik Our Planet \(ang.\)](#)
- urządzenie mobilne z aplikacją

- myślenie systemowe
- myślenie krytyczne

Odkrywanie przyrody z aplikacją Seek by iNaturalist¹¹

W skrócie:

W trakcie aktywności na świeżym powietrzu podczas wydarzeń/zgrupowań uczestnicy będą korzystać z aplikacji, żeby poznawać otaczające ich środowisko. Pod koniec zadania uczestnicy powinni rozumieć znaczenie bioróżnorodności i wiedzieć, co mogą zrobić, żeby ją chronić.

Przebieg zadania:

1. Zapoznaj uczestników z aplikacją Seek i pojęciem bioróżnorodności. [Krótki film instruktażowy](#), podpowie wam, jak korzystać z aplikacji na telefonie. Z aplikacji można korzystać w trakcie różnych aktywności terenowych, np. wypraw i wycieczek.
2. Możesz sięgnąć po zadania i wskazówki zamieszczone w narzędziowniku [Our Planet Lab](#)
3. W trakcie zadania uczestnicy powinni zebrać informacje na temat co najmniej trzech gatunków dzikiej flory lub fauny, a następnie opowiedzieć, czego się o nich nauczyli.

11. [Seek by iNaturalist](#)

Wskazówki dla prowadzących:

Aplikacja Seek by iNaturalist

Aplikacja Seek jest częścią platformy iNaturalist (wspólnej inicjatywy Kalifornijskiej Akademii Nauk i Towarzystwa National Geographic). Platforma oferuje wiele innych narzędzi edukacyjnych opracowanych przez WWF i Netflix, które zachęcają młodych ludzi do dyskusji na temat ratowania Ziemi zainicjowanej przez serial dokumentalny „Nasza planeta”.

Szkoły, uczelnie i organizacje młodzieżowe mogą także skorzystać z narzędziownika „Citizen Science for Our Planet”. Zaktualizowana aplikacja Seek by iNaturalist lub narzędzia offline mogą posłużyć do monitorowania lokalnej bioróżnorodności i zainspirować stworzenie planu ochronnego, który poprawi sytuację dzikiej przyrody w lokalnych ekosystemach.

Pytania podsumowujące:

- Czy twoim zdaniem aplikacja może być przydatna przy tworzeniu działań dla twojej lokalnej grupy?
- W jakich zadaniach można wykorzystać tę aplikację?
- W jaki sposób aplikacja może pomóc ci chronić bioróżnorodność naszej planety?

*Tydzień 1 – 2 godziny,
tydzień 2 – 4 godziny,
tydzień 3 – praca
w grupach*

7–14

- Tydzień 1 – film lub zdjęcia, komputer lub mapy wybranego obszaru
- Tydzień 2 – dla każdej grupy: kawałek liny lub hula-hoop, lupa, clipboard z kartami identyfikacyjnymi gatunków, kamera cyfrowa (jeśli jest dostępna)
- Tydzień 3 – dane, zdjęcia i inne informacje zebrane w trakcie ekspedycji.
- myślenie systemowe
- współpraca

BioBlitz – poznajemy obszary przyrodnicze¹³

W skrócie:

Uczestnicy współpracują przy organizacji i realizacji BioBlitz. Ich celem jest odszukanie i zidentyfikowanie jak największej liczby gatunków na danym obszarze w krótkim czasie. Podczas BioBlitz naukowcy, rodziny, uczniowie, nauczyciele i inni przedstawiciele społeczności pracują razem, żeby stworzyć przegląd lokalnej bioróżnorodności.

Przebieg zadania:

Tydzień 1 – przygotowanie do BioBlitz

1. Poinformuj grupę, że weźmie udział w BioBlitz. Wspólnie wybierzcie obszar przyrodniczy, który będziecie badać. Może to być rezerwat przyrody, park narodowy, a nawet park miejski. Przeanalizujcie, czy w pobliżu są miejsca nadające się do obserwacji różnorodności biologicznej.
2. Wprowadź pojęcie różnorodności biologicznej i wyjaśnij, na czym polega koncept BioBlitz. Wybierzcie się na wirtualny BioBlitz, oglądając krótki film [Alec in WILDerland and the Boy Scouts of America, Troop 20 from Tulsa](#) lub zdjęcia. Poproś uczestników, żeby podnosili ręce za każdym razem, gdy zobaczą gatunek, którego nie znają.
3. Porozmawiajcie na temat filmu lub zdjęć. Zadaj pytanie: Do czego może się nam przydać lista wszystkich gatunków występujących na danym obszarze?
4. Zachęć uczestników, żeby za pomocą Map Maker Interactive lub map Google zapoznali się z obszarem badań. Poproś, żeby stworzyli mapę wybranego obszaru, na którym odbędzie się BioBlitz. Zapytaj: Czym charakteryzuje się ten obszar? W których miejscach spodziewacie się znaleźć dużo gatunków? Które obszary zamieszkane przez ludzi mogą mieć wpływ na różnorodność biologiczną, jaką udokumentujecie podczas BioBlitz?

12. [BioBlitz by National Geographic](#)

5. Zaplanujcie wyprawę. Zastanówcie się, jak możecie podnieść skuteczność działań, żeby uzyskać jak najlepsze wyniki w czasie przewidzianym na przeprowadzenie BioBlitz. Uczestnicy powinni pracować w małych grupach. Zaznacz na mapach miejsca, w których będą pracować. Każdy uczestnik powinien zabrać ze sobą zeszyt i ołówek.
6. W których miejscach zauważyliście dużo różnych gatunków roślin? Gdzie było najwięcej zwierząt? Które siedliska i jakie warunki umożliwiają zwierzętom i roślinom przetrwanie?

Tydzień 2 – BioBlitz

1. Na miejscu wyjaśnij uczestnikom, że na początku będą prowadzić obserwacje indywidualne po cichu. Potem będą mogli pracować w grupach i będzie im wolno ze sobą rozmawiać.
2. Przez pierwszych pięć minut wszyscy uczestnicy siedzą w ciszy i obserwują swoje otoczenie. Poproś, żeby opisali lub narysowali w zeszytach każdy żywy organizm, jaki uda im się zobaczyć, usłyszeć lub poczuć. Jeśli zauważą jakieś zwierzę, powinni zanotować ten fakt w swoich arkuszach lub w miarę możliwości zrobić zdjęcie.
3. Przed cichą obserwacją lub po niej uczestnicy/uczestniczki wybierają obszar do zbadania. Kawałkiem liny lub hula-hoopem oznaczają obszar obserwacji.
4. W trakcie BioBlitz uczestnicy zaznaczają swoje odkrycia na mapie obszaru badań i zapisują możliwie najwięcej informacji o znalezionym gatunku na karcie identyfikacyjnej.
5. Zidentyfikujcie gatunki. Po zakończonej inwentaryzacji spotkajcie się w miejscu zbiórki.
6. Zanim pójdziecie do domu, omówcie problemy, na które natrafiliście. Mogą to być na przykład trudności w obserwowaniu bardzo małych organizmów albo zwierząt, które latają lub pełzają. Mogą to być również czynniki fizyczne takie jak deszcz lub wiatr. Zastanówcie się, czy problemy te mogły mieć wpływ na zebrane dane.

Tydzień 3 – analiza zebranych informacji

1. Poproś uczestników, żeby skorzystali z materiałów eksperckich, na przykład przewodników, w celu identyfikacji organizmów zaobserwowanych w trakcie BioBlitz i uzupełnienia informacji na kartach identyfikacyjnych. W ten sposób powstanie przekrój bioróżnorodności badanego obszaru.
2. Nanieście wyniki na mapę i podzielcie się zebranymi danymi:
 - a. Ile gatunków zostało znalezionych?
 - b. Gdzie zostały znalezione poszczególne gatunki?
 - c. Jakie typy siedlisk zamieszkiwały znalezione gatunki?
 - d. Które gatunki mieszkają blisko siebie?
 - e. Jakie czynniki abiotyczne miały wpływ na znalezione gatunki?
 - f. Jak metody badawcze wykorzystywane przez grupę mogły oddziaływać na znalezione gatunki?
 - g. Co zrobilibyście inaczej, gdybyście mieli przeprowadzić kolejny BioBlitz?
3. Poproś uczestników o stworzenie mapy ukazującej rozmieszczenie różnych gatunków na badanym obszarze. Wycięte karty identyfikacyjne gatunków powinny zostać umieszczone na mapie, żeby pomóc innym ludziom zobaczyć, czym jest bioróżnorodność.
4. Omówcie wyniki. Przeanalizujcie bioróżnorodność zarówno w obrębie jednego badanego obszaru, jak i pomiędzy różnymi zbadanymi obszarami.

Wskazówki dla prowadzących:

- **Co to jest BioBlitz?** BioBlitz to wydarzenie, w trakcie którego zespoły badaczy starają się zidentyfikować na danym obszarze przyrodniczym tak wiele gatunków, jak to tylko możliwe. [Czym jest BioBlitz?](#) iNaturalist/aplikacja Seek (preferowane): więcej szczegółowych informacji znajdziesz w poradniku „Discovering Nature with iNaturalist/Seek”. Wyjaśnij, że naukowcy i inne osoby, które są odpowiedzialne za ochronę środowiska naturalnego, muszą wiedzieć, jak wygląda stan bioróżnorodności na danym terenie. Taka inwentaryzacja jak BioBlitz bardzo im w tym pomaga.
- Rośliny przeważnie potrzebują gleby, wody i słońca. Zwierzęta potrzebują pożywienia, wody, schronienia i przestrzeni.
- Nowoczesne smartfony i aplikacje takie jak iNaturalist sprawiają, że gromadzenie informacji i zdjęć żywych organizmów w trakcie BioBlitz jest łatwe. Szczegółowe dane zebrane za pośrednictwem iNaturalist trafiają do Global Biodiversity Information Facility – otwartej bazy danych wykorzystywanej przez naukowców i decydentów na całym świecie.
- Musisz zawczasu ustalić, czy i jak bardzo uczestnicy będą ingerować w środowisko (tj. podnosić kamienie, naruszać glebę), żeby szukać gatunków. Można podnosić kamienie, ale trzeba je odłożyć na miejsce. Poproś uczestników/uczestniczki, żeby nie zabierali żadnych gatunków z badanego obszaru i starali się zostawić to miejsce w takim samym stanie, w jakim było przed obserwacjami. Uczestnicy/uczestniczki mogą dojść do wniosku, że przeprowadzenie inwentaryzacji wczesnym rankiem lub w ciepłej porze roku może przynieść różne rezultaty.

40 minut

7–11

- [zestaw materiałów A World without Rainforest](#)

- myślenie systemowe
- przewidywanie przyszłości

Minimalny wpływ na przyrodę¹⁴

W skrócie:

Uczestnicy dowiadują się, jakie lokalne i globalne konsekwencje będzie miało wycinanie lasów deszczowych w obecnym tempie.

Przebieg zadania:

1. Wyjaśnij, że mimo wielu działań ochronnych lasom deszczowym wciąż grozi zagłada. Co minutę niszczone jest obszar równy 25 boiskom piłkarskim. To zadanie pokazuje, co się stanie, jeśli będziemy dalej niszczyć las deszczowy w takim tempie jak obecnie.
2. Podziel uczestników na grupy po 4–5 osób i rozdaj zestaw kart „A World without Rainforest”. Uczestnicy dzielą karty na dwie kategorie: „Jak wycinanie drzew wpływa na ludzi, rośliny i zwierzęta zamieszkujące las deszczowy?” oraz „Jak wycinanie drzew wpływa na nas wszystkich?”. W drugiej kategorii powinno się znaleźć 7 kart.
3. Teraz uczestnicy układają 7 kart pod względem ważności przedstawionych na nich problemów – od najbardziej do najmniej istotnych. Dwie karty opisujące najważniejsze problemy mogą zostać umieszczone na górze stosu, a 2 z najmniej ważnymi problemami na spodzie.
4. Grupy mogą przedyskutować między sobą, które problemy uznały za najbardziej i najmniej ważne.

13. [Scouts Scotland](#)

5. Wykorzystując informacje z kart, porozmawiajcie na temat wpływu wycinki drzew na lasy, ludzi, bioróżnorodność i zmianę klimatu zarówno na poziomie lokalnym, jak i globalnym.
6. Zachęć uczestników do zastanowienia się nad tym, czy omawiany problem w jakikolwiek sposób ich dotyczy – możesz posłużyć się przykładem żywności i kosmetyków zawierających olej palmowy, produktów skórzanych i wyrobów z drewna.

Materiały źródłowe:

- <https://www.scouts.scot/media/1606/goal-15-life-on-land.pdf>
- <https://www.scouts.scot/media/1595/17-activities-for-17-goals-print-friendly-scout-cards.pdf>

45 minut

7–10, 11–14

- kłębek włóczki
- karty zwierząt i roślin

- myślenie systemowe
- przewidywanie przyszłości

Sieć życia¹⁵

W skrócie:

Uczestnicy dowiadują się, jakie lokalne i globalne konsekwencje będzie miało wycinanie lasów deszczowych w obecnym tempie.

Przebieg zadania:

- 1. Podziel uczestników na grupy.** W grupie może być maksymalnie 15 osób. Byłoby idealnie, gdyby grupa liczyła od 8 do 12 osób. Każda grupa siada w kole z liderką/liderem.
- 2.** Przypisz każdemu nazwę rośliny lub zwierzęcia. Upewnij się, że osoba wie choć trochę o danej roślinie lub zwierzęciu. Żeby gra mogła się udać, uczestnicy muszą też wiedzieć, jak rośliny i zwierzęta połączone są w łańcuchy pokarmowe.
- 3. Rozpocznij grę** – wyjaśnij, że włóczka pozwoli uczestnikom zobaczyć powiązania pomiędzy roślinami i zwierzętami. Ty będziesz odgrywać rolę słońca, a ponieważ wszelka energia pochodzi właśnie od słońca, to właśnie od ciebie rozpoczyna się gra. Możesz powiedzieć: „Jestem słońcem. Przekazuję kłębek włóczki jabłoni, bo daję jej energię do wzrostu”. Trzymając włóczkę, przekazujesz kłębek osobie, która jest jabłonią.
- 4. Kontynuujcie grę** – „drzewo” wybiera teraz roślinę lub zwierzę, z którym jest w jakiś sposób związane. Drzewo trzyma swoją włóczkę i podaje kłębek wybranej roślinie lub zwierzęciu. Drzewo może na przykład przekazać kłębek jeleniowi, który zjada jego liście, dzięciolowi, który żywi się robakami żyjącymi w jego korze, albo sowie, która śpi na jego gałęziach. Starajcie się, żeby włóczka była naciągnięta, ale nie za bardzo! Gra toczy się do momentu, w którym wszyscy trzymają włóczkę. Niektóre rośliny lub zwierzęta mogą mieć więcej niż jedno powiązanie, ale każdy powinien być częścią sieci.

- 5. Przeanalizujcie powiązania** – zastanówcie się, która roślina lub zwierzę ma najwięcej powiązań? Kto jest zależny od kogo? Co by się stało, gdyby włośzka pękła? Co by się stało, gdyby grzyb (albo inna roślina lub zwierzę) nagle zniknął? Grzyby nie są przecież aż takie ważne, prawda? Zagrajcie ponownie – niech tym razem osoba, która jest grzybem, delikatnie pociąga za włośzkę. Każda osoba, która poczuje drganie sieci, powinna głośno wypowiedzieć nazwę zwierzęcia lub rośliny, które reprezentuje.
- 6. Zakończcie grę** – zapytaj kilkoro uczestników, czy gra im się podobała. Jakie są ich odczucia? Czy mogliby podać przykład innych powiązań z własnego otoczenia?

20–30 minut

od 13 lat

- [Seek by iNaturalist](#)
- [narzędziownik Our Planet Lab](#)
- [filmy instruktażowe](#)
- urządzenie mobilne z aplikacją

- myślenie systemowe
- myślenie krytyczne

Odkrywamy przyrodę z iNaturalist – następny poziom¹⁵

W skrócie:

Uczestnicy zapoznają się z aplikacją Seek i pojęciem bioróżnorodności [Filmy instruktażowe](#), podpowiedzą uczestnikom, jak mogą korzystać z aplikacji na swoich urządzeniach. Uczestnicy będą korzystać z aplikacji w trakcie różnych aktywności terenowych, np. wypraw i wycieczek.

Przebieg zadania:

1. Możesz wykorzystać zadania i wskazówki zamieszczone w narzędziowniku [Our Planet Lab](#)
2. Po zakończeniu zadania podpowiedz uczestnikom, że mogą korzystać z aplikacji w trakcie innych aktywności na świeżym powietrzu czy podczas wydarzeń/zgrupowań, żeby odkrywać otaczającą ich przyrodę.
3. Możesz kontynuować swoją przygodę z iNaturalist i rozpocząć nowy projekt. Odwiedź tę [stronę](#), żeby uzyskać więcej zasobów.

15. [Seek by iNaturalist](#)

Wskazówki dla prowadzących:

- Dowiedz się więcej na temat iNaturalist [tu](#)
- W trakcie zadania uczestnicy powinni zebrać informacje o co najmniej trzech gatunkach dzikich zwierząt lub roślin, a następnie opowiedzieć, czego się o nich nauczyli.
- Kończąc zadanie, uczestnicy powinni rozumieć znaczenie bioróżnorodności i wiedzieć, co mogą zrobić, żeby ją chronić.
- Szkoły, uczelnie i organizacje młodzieżowe mogą skorzystać z narzędziownika „Citizen Science for Our Planet”

Pytania podsumowujące

- Czy twoim zdaniem aplikacja może być przydatna przy tworzeniu działań dla twojej lokalnej grupy?
- W jakich zadaniach można wykorzystać tę aplikację?
- W jaki sposób aplikacja może pomóc ci chronić bioróżnorodność naszej planety?

bez ograniczeń

od 11 lat

- dostęp do Internetu
- ekran/laptop/urządzenie mobilne

- myślenie systemowe
- analiza norm i wartości

Nasza planeta¹⁶

W skrócie:

Uczestnicy uczą się rozumieć naszą planetę i dowiadują się, jakie stoją przed nią wyzwania, a także jak mogą ją ocalić i stworzyć bezpieczną przyszłość dla ludzi i przyrody.

Przebieg zadania:

1. Uczestnicy oglądają [wybrane odcinki serialu „Nasza planeta”](#), które odpowiadają ich zainteresowaniom.
2. Grupa zapoznaje się z [materiałami edukacyjnymi związanymi z serialem](#).
3. Opcjonalnie: możecie połączyć się z ekspertami i klasami na całym świecie za pośrednictwem [Our Planet live](#) w aplikacji Skype.
4. Pójdźcie o krok dalej! Dowiedzcie się, [co możecie zrobić dla planety](#). Możecie na przykład dołączyć do tysięcy ludzi, którzy wspierają inicjatywę Voice for the Planet.

Wskazówki dla prowadzących:

„Nasza planeta” to efekt przełomowej, czteroletniej współpracy pomiędzy Netflixem, Silverback Films i WWF. Serial ukazuje bogactwo naturalne Ziemi, jej najsłynniejsze gatunki i spektakle przyrody, którym zagraża coraz poważniejsze niebezpieczeństwo. Niestety, dzisiaj to my jesteśmy największym zagrożeniem dla zdrowia naszej planety.

Dodatkowe materiały: [Our Planet Classroom resources – UK](#)

16. Netflix, Silverback Films i WWF

4 godziny

11–14

nie są potrzebne
żadne materiały

- myślenie systemowe
- myślenie krytyczne

Po co sadi się drzewa?

W skrócie:

Uczestnicy zapoznają się z procesem sadzenia lasów/odnowy roślinności: dzięki wizycie w szkółce leśnej/szklarni/ogrodzie wiedzą, skąd biorą się drzewa i rośliny, które wykorzystuje się do zalesiania/odnowy roślinności.

Przebieg zadania:

- 1. Przygotowanie:** Razem z grupą zastanówcie się, jak wyglądają lasy i roślinność w waszej okolicy. Gdzie jest najwięcej lasów? Czy dużo jest terenów zielonych? Być może zauważycie, że:
 - a. W jednym miejscu roślinność jest wycinana.
 - b. Ale w innym jest sadzona.
 - c. Drzewa są wycinane i wywożone.
 - d. Wycięte drzewa nie są zastępowane nowymi.
 - e. W miejsce wyciętych drzew sadi się nowe.
 - f. Drzewa są przetwarzane w tartaku.
 - g. Na co dzień korzystasz z wielu przedmiotów wykonanych z drewna.
 - h. Ktoś, kogo znasz, pracuje w leśnictwie/stolarstwie.
 - i. Drzewa są wycinane z wielu powodów: po prostu przeszkadzają, są wykorzystywane jako materiał budowlany albo są palone.
- 2. Wizyta w szklarni/szkółce leśnej** – zaplanuj wizytę w szkółce leśnej/szklarni/ogrodzie w swojej okolicy. Tam uczestnicy dowiedzą się wielu rzeczy na temat hodowli i sadzenia drzew. Możesz przygotować zestaw pytań, które zadasz podczas wizyty.
- 3. Dyskusja** – porozmawiajcie o tym, co zobaczyliście/czego doświadczyliście w szkółce leśnej/szklarni. Pomyślcie o tym, jak wiele czasu potrzeba, żeby drzewo odrosło. W jakich sytuacjach ścinanie drzew jest absolutnie konieczne? Czy możemy uniknąć wycinania drzew? Co musisz zrobić, żeby samodzielnie zasadzić kilka drzew?

20–30 minut

14 i więcej

- zestaw trzech kości do gry w różnych kolorach

- współpraca

Wzajemne powiązania¹⁷

W skrócie:

Uczestnicy poznają związek pomiędzy społeczeństwem, środowiskiem i gospodarką, przyglądając się funkcjom i elementom ekosystemów oraz możliwemu oddziaływaniu działalności człowieka na ekosystemy.

Przebieg zadania:

1. Uczestnicy dobierają się w małe grupy. Jeden z uczestników rzuca kośćmi.
2. Z każdej kości (czerwonej, zielonej i niebieskiej) odczytywane są trzy numery. Numery odpowiadają różnym tematom z trzech kategorii, które staną się podstawą dla opowieści.
3. Grupa ma kilka minut na przedyskutowanie i ułożenie krótkiej historii. Kolejność tematów nie ma znaczenia. Grupa zapisuje swoją historię i ponownie rzuca kośćmi, żeby stworzyć nowe opowiadanie.
4. Kiedy każda grupa ma już gotową przynajmniej jedną historię, możesz poprosić o ich przeczytanie, a następnie wspólnie je omówcie.
5. Opcjonalnie: Możesz dodać kolejny zestaw kości, które będą wskazywać emocje: radość, smutek, szczęście, rozczarowanie, satysfakcję i ekscytację.

Przykład: na czerwonej kości wypadła cyfra 1 – Regulacja obiegu wody, na zielonej kości widnieje cyfra 3 – Gleba, a niebieska kość zatrzymała się na cyfrze 2 – Produkcja energii elektrycznej.

Historia jest następująca: Położone nad rzeką miasto potrzebuje więcej energii elektrycznej, żeby zaspokoić potrzeby rosnącej populacji i kwitnącego przemysłu. Rzeka jest na tyle duża, że może zapewnić dostateczną ilość energii, jeśli zbuduje się na niej tamę i stworzy sztuczne jezioro. Tama przerwie jednak naturalny przepływ wody i spowoduje obniżenie się średniego poziomu wody w rzece. Ryby nie będą mogły już migrować w górę rzeki na tarliska.

17. Na podstawie „[Methodologies for the future](#)” WWF

Wszystkie bogate w składniki odżywcze osady, które kiedyś były niesione przez rzekę i odkładały się na jej brzegach w porze wylewów, teraz są uwięzione za tamą. Naturalny obieg wody został zaburzony, a niedobór składników odżywczych w dole rzeki sprawia, że znajdujące się tam ekosystemy już nigdy nie będą takie same.

Kostka czerwona – Funkcja ekosystemu	Kostka zielona – Składnik ekosystemu	Kostka niebieska – Oddziaływania/Wykorzystanie
1. Regulacja obiegu wody 2. Schronienie (dla zwierząt) 3. Żywność (dla ludzi) 4. Regulacja klimatu 5. Filtrowanie wody i powietrza 6. Odporność dzięki bioróżnorodności	1. Woda 2. Powietrze 3. Gleba 4. Składniki odżywcze 5. Dzikie zwierzęta 6. Roślinność	1. Intensywna produkcja żywności 2. Produkcja energii elektrycznej 3. Woda pitna 4. Górnictwo 5. Intensywna turystyka 6. Urbanizacja

1,5 godziny

15 i więcej

- papier i długopis

- współpraca

Tworzymy historię w stylu Pixara¹⁸

W skrócie:

Młodzi ludzie mogą wyrażać swoje opinie i proponować rozwiązania, które zmienią świat na lepszy. Rzecznictwo młodzieży obejmuje wykorzystanie edukacji, komunikacji, umiejętności przywódczych i dowodów w celu stworzenia przekonujących argumentów przemawiających za koniecznością wprowadzenia zmian. Tworzenie narracji to doskonały sposób na przedstawienie swojej sprawy w atrakcyjny, kreatywny i przekonujący sposób. Przemówmy więc w sprawie bioróżnorodności tak, jak robi to Pixar.

Przebieg zadania:

1. Uczestnicy wybierają kwestię, na rzecz której chcą działać, na przykład utratę bioróżnorodności, konkretne zagrożenie dla gatunków czy niszczenie siedlisk przez pożary.
2. Zapoznaj uczestników z szablonem narracji studia Pixar.
3. Stwórzcie historię, posługując się przykładem pożarów, której najważniejszym przesłaniem będzie wyeliminowanie pożarów lasów wywołanych przez ludzi.
4. Daj uczestnikom czas na przygotowanie swoich historii poprzez:
 - a. uzupełnienie szablonu narracyjnego,
 - b. wprowadzenie niezbędnych przeróbek i rozwinięcie opowieści,
 - c. jeśli wystarczy czasu: ponowne przeróbki i rozwinięcia
5. Poproś którąś z grup, żeby przedstawiła swoją historię.

18. Daniel Pink, „The Pixar – To Sell Is Human”

Wskazówki dla prowadzących:

- Filmy studia Pixar opierają się na tej samej strukturze narracyjnej, na którą składa się sześć elementów:
 1. Dawno, dawno temu ...
 2. Codziennie ...
 3. Pewnego dnia ...
 4. Właśnie dlatego ...
 5. Z tego powodu ...
 6. Wreszcie

Złożona z sześciu elementów struktura narracyjna jest zarówno przekonująca, jak i elastyczna. Pozwala opowiadającemu w pełni wykorzystać perswazyjny potencjał opowieści w zwięzłym formacie.

Gdzie jest Nemo?

1. Dawno, dawno temu... był sobie pan ryba o imieniu Marlin, który był bardzo nadopiekuńczy wobec swojego jedyne go syna Nemo.
2. Codziennie... Marlin ostrzegał Nemo przed zagrożeniami czyhającymi w oceanie i błagał go, żeby nie odpływał za daleko.
3. Pewnego dnia... w akcie buntu Nemo postanowił zignorować ostrzeżenia swojego ojca i wypłynął na otwarte wody.
4. Właśnie dlatego... został schwytany przez nurka i trafił do akwarium w jednym z gabinetów dentystycznych w Sydney.
5. Z tego powodu... Marlin wyruszył w podróż, żeby odnaleźć Nemo, w czym pomagały mu przeróżne morskie stworzenia.
6. Wreszcie... Marlin odnalazł Nemo. Obaj nauczyli się, że miłość opiera się na zaufaniu

Gdzie jest bioróżnorodność?

1. Dawno, dawno temu... był sobie piękny las, który dawał wszystkim roślinom i zwierzętom pożywienie, czyste powietrze i wodę.
2. Codziennie... ludzie korzystali z jego zasobów, dzięki czemu mogli wyżywić siebie i swoje rodziny, wiodąc szczęśliwe życie przez długie lata.
3. Pewnego dnia... wszystko się zmieniło: ludzie zaczęli używać ognia, żeby wypalać las, robiąc miejsce dla swoich roślin i zwierząt. W konsekwencji zmienił się też klimat. Pora sucha stała się jeszcze gorętsza, a w porze deszczowej padało o wiele mniej deszczu.
4. Właśnie dlatego... pożary były coraz większe i zniszczyły wiele hektarów lasu. Rośliny i zwierzęta nie miały już gdzie żyć, a ludzie zaczęli odczuwać bolesne skutki swoich czynów.
5. Z tego powodu... ludzie musieli zmienić swoje postępowanie. Teraz prowadzą zrównoważone rolnictwo, które nie potrzebuje ognia, i nauczyli się racjonalnie korzystać z darów lasu.
6. Wreszcie... las odrósł! Rośliny i zwierzęta (w tym ludzie) już zawsze będą mieli jedzenie, czyste powietrze i wodę.

Złożona z sześciu elementów struktura narracyjna jest zarówno przekonująca, jak i elastyczna. Pozwala opowiadającemu w pełni wykorzystać perswazyjny potencjał opowieści w zwięzłym formacie

Teraz już wiesz, jak przekonywać innych – w stylu Pixara!

Planowanie kolejnego kroku

Wiesz już, na czym polega problem tworzyw sztucznych i w jaki sposób dotyka twoją społeczność i ekosystemy. To dobry moment na zaplanowanie działań, które przysłużą się twojej społeczności. Zapoznaj się z [wytycznymi w zakresie organizowania projektu na rzecz społeczności](#), żeby lepiej zrozumieć, jak zaplanować, zrealizować i ocenić swój projekt.

Jakie potrzeby i problemy społeczności skłoniły cię do działania?

Planowanie,
monitorowanie
i ocena projektu

Jakie zmiany ty i twoja społeczność chcielibyście zobaczyć?

Szczegóły planu działania

Co muszę zrobić, żeby sprostać tym problemom lub potrzebom?	Co zamierzam osiągnąć swoimi działaniami?	W jaki sposób społeczność skorzysta na wynikach tych działań?

W trakcie projektu

Monitoruj swoje plany	Dokonaj oceny rezultatów i doświadczeń
Czy wszystko przebiega zgodnie z planem? • Czy wykonaliśmy wszystkie zaplanowane działania? • Czy nasze działania przyniosły spodziewane efekty? • Czy napotkaliśmy jakieś trudności? Jak możemy sobie z nimi poradzić?	Czy rozwiązaliśmy problem lub spełniliśmy potrzebę? • Czy nasze działania przyniosły oczekiwane korzyści dla społeczności? • Czy powinniśmy zrobić coś inaczej? • Czego nauczyliśmy się, realizując ten projekt?

Przykład

Zbadaj źródła odpadów w społeczności i dowiedz się, co dzieje się z odpadami.	Sporządź mapę punktów, w których powstaje najwięcej odpadów, oraz miejsc, w których poszczególne typy odpadów są zagospodarowywane?	Obywatele uczą się, jak prawidłowo postępować z odpadami i zapobiegać ich powstawaniu w domach, żeby zmniejszyć zanieczyszczenie.
---	---	---

NOTATKI

SCOUTS®
Creating a Better World

© World Scout Bureau Inc.
SCOUTING DEVELOPMENT
June 2020

World Scout Bureau
Global Support Centre
Kuala Lumpur

Suite 3, Level 17
Menara Sentral Vista
150 Jalan Sultan Abdul Samad
Brickfields
50470 Kuala Lumpur, MALAYSIA

Tel.: +60 3 2276 9000
Fax: +60 3 2276 9089

worldbureau@scout.org
scout.org

earthtribe®